

Kyndelsmässodagen

Purificatione Sancte Marie virginis

Tekst Luk 2:22-40. Preken Sigmund Hjorthaug

Vi feirer idag **Kyndelsmisse**, en høytidsdag som ble avskaffet her i Danmark for 239 år siden. Denne dag feires fortsatt i endel andre lutherske kirker, bl.a i vår søsterkirke i Norden, ELBK i Sverige og Norge.

Kyndelsmisse betyr egentlig lysmesse, og det minner oss om evangelieteksten hvor det heter at Jesus er *"et lys til åpenbaring for bedningene"*.

Denne dagen kalles også Marias renselsesdag. 40 dager etter fødselen skulle enhver jødisk kvinne som hadde født en gutt komme til templet med et renselsoffer, fordi hun ble ansett uren etter at hun hadde født. 40 dager varte denne urenhetsperioden hvis hun hadde født en gutt og firs (80) hvis hun hadde født en pige.

Nå kommer hun til templet med sitt offer, og siden Maria og Josef var fattige mennesker fikk de lov til å ofre det billigste offer, nemlig to duer.

Men hvorfor hadde de så med seg Jesusbarnet opp til templet?

Jo, dette hang sammen med Mose lov som sa at alt førstefødt skulle være helliget Herren. Alle førstefødte sønner i Israel skulle opprinnelig tjene Gud i hans helligdom. Senere så ble imidlertid en hel stamme satt til å gjøre prestatjeneste, nemlig Levi stamme. Men da måtte isteden hver førstefødt gutt løses fra den opprinnelige tjenesten ved at det ble betalt en viss løsesum for han.

Det var altså derfor Josef og Maria hadde med seg Jesusbarnet opp i templet. Han skulle fremstilles i templet, og det skulle samtidig betales en løsepenge for ham.

Barnet Jesus er Herren

Vi leste fra Malakias: *Herren kommer med ét til sitt tempel.* Denne profeti ble på denne dag oppfylt. Det lille 6 uker gamle Jesusbarnet, kom til sitt tempel. Plutselig er han der, som profeten forut sa det. Og merk, han kalles Herren. Som hyrdene på Betlehemsmarken fikk høre av engelen: *Dere skal finne et lite barn, svøbt liggende i en krybbe, Han er Kristus, Herren*

Det lille barn som ble født julenatt og som ble frembåret i templet 40 dager er ikke et hvilket som helst barn. Han er Herren. Han er den "Herren" som vi leser om i Det gamle Testamentet.

Navnet "Herren" står egentlig ikke i det Gamle Testamentet.

Navnet på Gud var så hellig at ingen jøde anså seg verdig til å uttale dette navn, som var skrevet med fire bokstaver, nemlig JHVH. Når jødene kom til dette sted i Skriften hvor det hellige Gudsnavnet sto, så sa de Adonai, som betyr Herren. I NT gjorde de det samme. Men de sa Kyrios, som betyr Herren på gresk.

Hva betyr så JHVH, som er navnet på den hellige Gud, som vi leser om i GT. Det betyr "Han er", eller "Jeg er".

Vi leser i 2. Mosebok 3. kap om hvordan Herren viser seg for Moses i den brennende tornebusk, og Moses sier til Gud: *Når jeg kommer til israelittene og siger til dem, at deres fedres Gud har sendt mig til dem, og de spør mig, hva hans navn er, hva skal jeg så si til dem?*

Gud svarte Moses: Jeg er den jeg er. Og han sa: Sådan skal du si til israelittene: "Jeg er" har sendt meg til jer.

Dette navn: "Jeg er", brukte Jesus om seg selv, og av og til fikk hans tilhørere se i et glimt at han var den Herren, den Gud, som de kjente fra GT.

Et særlig betegnende sted i så henseende har vi i Johs 18 hvor vi finner beretningen om arrestasjonen av Jesus natt til langfredag. Judas og en gruppe væpnede soldater kommer for å gripe Jesus. Jesus spør

dem: *Hvem leter I efter?. De sier :Jesus fra Nasaret. Jesus sier: Det er meg.* Da blir det en merkelig reaksjon hos soldatene. De viker tilbake og faller til jorden foran Jesu føtter. Hva kan årsaken være til dette? Jo, det er Jesu ord, som er gjengitt med ”det er meg”. Men ifølge grunnteksten sier Jesus: Jeg er. Og i et glimt får soldatene se at de står foran den levende Gud. Og da blir deres reaksjon forståelig.

For hvem kan bli stående når han lar seg se! leste vi i Mal. 3, 2.

Jesus omtaler seg med det hellige Gudsnavnet mange ganger. Tenk på alle ”Jeg er” –ordene i Johannesevangeliet: *Jeg er livsens brød, Jeg er verdens lys, Jeg er døren, Jeg er veien sannheten og livet.* Hovedsaken i alle disse ord er at Jesus bruker det hellige Gudsnavnet fra GT om seg selv. Han er den Herren som vi hører om i GT, den evige Gud.

Og det er viktig at vi har den rette forståelsen av hvem han er. Det sier han selv bl.a i Johs 8 hvor han sier til jødene: *I skal dø i jeres synder, for tror I ikke at det er meg, da skal I dø i jeres synder.* Her står det også egentlig jeg er. ” *Tror I ikke at ”jeg er” skal I dø i jeres synder.*

Herren kommer med ét til sit tempel.

Når Jesus ble frembåret i templet av sine foreldre 40 dager gammel, så er det Herren som kommer til sitt tempel, han er Israels Gud og vår Gud, som er kommet som et lite barn, ja han er som profeten Esaias sier, ”veldig Gud, evig Fader, fredsfyrste.”

Barnet Jesus er verdens lys og Israels herlighet

Folk flest så bare et lite barn og hans foreldre som kom til templet. Men noen så hvem han virkelig var. Blant disse var Simeon og Anna.

Simeon kommer nå til templet. Det var blitt åpenbart ham av Den hellige Ånd at han ikke skulle se døden før han hadde sett Herrens Messias, den salvede, han som skulle forløse ikke bare Israel, men hele verden fra deres synder.

Simeon blir nå drevet av den Hellige Ånd til templet, fordi Gud vil at han skal møte Jesubarnet der. Han tar barnet i sine armer, og lover og priser Gud, for nå er den etterlengtede Messias kommet.

Frelseren, ikke bare for Israels folk, men for hele verden. *Han er et lys til åbenbarelse for hedningene og en herlighet for ditt folk, Israel,* sier Simon. Ja, Jesus kalte seg selv: Verdens lys. Uten Jesus vandrer mennesker i mørke. Men der Jesus kommer, der kommer det sanne lys til verden, det som gir menneskene frelse og evig liv.

Men han kalles også *en herlighet for ditt folk Israel*

Israel var Guds utvalgte folk. Dem tilhørte, som Paulus sier i Rom 9, barnekåret og herligheten og paktene og lovgivingen og gudstjenesten og løftene. Ja, dem var Guds ord betrodd fremfor andre folk.

Men den største herlighet for Israel var at Jesus, verdens frelser skulle fødes i dette folk.

Simeon visste hvorfor Messias skulle komme. Han visste at Messias skulle lide og dø for våre synder. Han hadde den bibelske forståelse av hvem Messias var og hva han skulle gjøre. Derfor sier han til Maria: *Også din sjel skal et sverd gjennomstinge.* Hun skulle måtte oppleve at hennes egen sønn skulle lide og dø. Og det måtte han gjøre for å bli vår frelser.

Denne forståelse av at Messias skulle lide og dø, hadde ikke Jesu disipler til å begynne med. Disiplene hadde samme oppfatning som jødene i deres samtid, nemlig at Messias skulle komme å fri jødene fra romerne og så skulle han legge hedningefolkene under seg og opprette et verdensrike.

Det har vi et tydelig eksempel på hos en annen som het nesten det samme den gamle Simeon, nemlig Simon Peter.

Simon Peter kommer med sin vidunderlige Messiasbekjennelse ved Cesarea Filippi, når Jesus spør sine disipler:

Hvem sier folk at Menneskesønnen er? Disiplene svarer: Noen sier døperen Johannes, andre Elias, andre igjen Jeremias eller noen av profetene. Men Jesus sier: Men I, hvem sier I at jeg er?

Og da er det Simon Peter sier:

Du er Messias, den levende Guds Sønn, og Jesus svarer og sier: Salig er du Simon, Jonas' sønn for kjød og blod har ikke åbenbaret deg dette, men min far i himmelen.

Simon Peter var ikke i tvil om at Jesus var den Messias som var lovet i GT, og som nå var kommet til

verden. Men samtidig hang han fast i den falske Messiasforestillingen som de fleste jøder hadde. Det ser vi når Jesus straks etter dette forteller at han snart skulle lide og dø, da begynner Peter å irettesette Jesus og sier: *Gud fri deg, Herre! Dette må aldri skje deg!*

For en død Messias, var etter jødernes syn en falsk Messias. Messias skulle ikke dø. Han skulle beseire romerne og opprette et verdensrike. Og Jesus svarer Peter skarpt tilbake: *Vik bak meg satan, for du har ikke sans for det som hører Gud til, men bare for det som hører menneskene til.*

Men etter Jesu oppstandelse hadde også Peter forstått at Messias måtte lide og dø for våre synder. Det var det som skulle til for at vi skulle bli frelst. Han forklynte om Jesus at han "led for oss" og "at han bar våre synder opp på treet" "For Kristus led én gang for synder, en rettferdig for urettferdige, for å føre oss frem til Gud"

Barnet Jesus er Forløseren

I templet denne dagen møter vi også profetinnen, Anna, en datter av Fanuel. Hun var en eldre kvinne, som hele tiden holdt seg i templet i bønn til Gud, "hun tjente Gud med faste og bønn, dag og natt". Mens Simon talte om Jesubarnet, hadde hun lyttet oppmerksomt. Nå trådte hun frem, pristet Gud og talte om barnet til alle som ventet på Israels forløsning.

Så har vi ved profetinnen Anna fått enda et navn på dette barn som kom til templet denne dag.

Jesubarnet kalles en forløser. Han som selv ble fremstillet i templet med en løsesum for å kjøpes fri fra sin plikt til å tjene i templet, han er selv vår løsesum overfor Gud. Han kjøpte oss fri med sitt eget dyrebare blod, som Peter sier i sitt 1. brev. Peter sier:

I ved jo, at det ikke var med forgængelige ting som sølv eller guld, I blev løskøbt fra det tomme liv, I havde overtaget fra jeres fædre, men med Kristi dyrebare blod som af et lam uden plet og lyde;

Og dette ordet fra Peters brev tok Luther med i forklaringen til den 2. trosartikkel. Han sier:

"Jeg tror at Jesus Kristus som er sann Gud født av Faderen fra evighet og tillike sant menneske født av jomfru Maria, er min Herre, som har gjenløst meg fortapte og fordømte menneske, kjøpt meg og fridd meg fra alle synder, fra dødens og djevelens makt, ikke med gull eller sølv, men med sitt hellige, dyrebare blod og sin skyldfrie lidelse og død."

Jesus kalles Forløseren. Og dette med forløsning finner vi også bla. i Romerbrevet 3. 24, hvor det står at vi bli *rettferdiggjort uforskyldt av hans nåde, ved forløsningen i Kristus Jesus*

Grunntekstens ord for forløsning henger sammen med en ordstamme som betyr plassbytte. Derfor hører forløsning og plassbytte sammen.

Kristus tok vår plass, og vi har fått hans. Han tok vår plass da han ble født inn i denne verden som den annen Adam. *Han ble født under loven for å kjøpe dem fri som var under loven.* Han ble i omskåret på den åttende dag fordi han skulle oppfylle loven i alle ting, han ble fremstilt i templet på den 40. dag, av samme grunn. Han ble døpt av Johannes med synderes dåp, selv om han hadde ikke noen synd.

Men han tok vår synd på seg. Og samtidig ble hans dåp en innvielse til hans Messiasgjerning. Og like etter hans dåp blir han fristet i ørkenen av djevelen. Den første Adam ble også fristet av djevelen og falt i synd. Han kom under Guds vrede, og dro hele menneskeslekten med seg i sitt fall.

Den annen Adam, Jesus, seiret over djevelen der ute i ørkenen, og han seiret for oss.

Og så tok han vår plass på korset. For han tok vår synd med opp på korset og bar straffen for våre synder, i vårt sted. Isteden får vi eie hans rettferdighet og hellighet. Så når Gud ser på deg og meg, så ser han ikke vår synd. Han ser Jesu hellighet og renhet. Guds velbehag hviler over oss for Jesu skyld. Ja, det er som det står i salme 23 :

Godbed og troskab følger mig, så længe jeg lever, og jeg skal bo i Herrens hus alle mine dage.

Jesus har forløst deg fra din synd, og fra følgende av din synd. Han har tatt din plass. Han er blitt din stedfortreder. Han er din forløser.

Så har det lille Jesubarnet som ble frembåret i templet på den 40. dag mange navn.

Han kalles *Herren*, dvs den Herren som vi leser om i GT.

Han kalles *Frelser*, som hans navn Jesus, også betyr, fordi han skulle frelse oss fra våre synder.

Han kalles *Et lys til åpenbaring* for hedningene, som skulle lyse opp i det nattsvarte mørke i verden.
Han kalles *Israels herlighet*.

Og han kalles *Forløser*. For han har forløst deg fortapte og fordømte menneske – ikke med sølv eller gull, men med sitt hellige, dyrebare blod.

Så er det ingen liten Jesus du ber til, når du om morgenen i bønn legger deg selv og alle dine i Jesu hender.

Det er ingen liten Jesus du får rope til når du er i den største nød og vanskelighet.

Det er ingen liten Jesus, i hvis hender du og jeg får legge vår menighet og vår kirke, og kaste alle våre bekymringer på Ham.

Nei, det er han som er himlens og jordens skaber, det er han som bærer det hellige Gudsnavnet: *Jeg er*.

Det er han som er verdens lys og verdens eneste håp, det er han som er din frelser og forløser.

Det var det Simon og Anna fikk se i det lille Jesusbarnet som ble frembåret i templet. Og det er sådan vi også skal få se ham og tro på ham.

Amen